

CONVENTIO

INTER SANCTAM SEDEM ET LITUANIAE REM PUBLICAM DE COOPERATIONE IN INSTITUTIONE ET CULTURA

AGREEMENT

BETWEEN THE HOLY SEE AND THE REPUBLIC OF LITHUANIA ON CO-OPERATION IN EDUCATION AND CULTURE

The Holy See and the Republic of Lithuania (hereinafter referred to as the "Contracting Parties");

in order to regulate relations between the Catholic Church and the Republic of Lithuania in the spheres of education and culture;

the Holy See, acting in accordance with the documents of the Second Vatican Council, particularly its declaration *Gravissimum educationis*, as well as the norms of Canon Law, and the Republic of Lithuania, acting in accordance with its Constitution;

holding the principles of freedom of conscience and religion as recognised and proclaimed by the international community;

having regard to the important moral, cultural and historic contribution of the Catholic Church to the Nation's life;

acknowledging that in Lithuania Catholics constitute the largest community among the traditional religious communities in Lithuania recognised by the State;

have agreed on the following:

Article 1

1. The Republic of Lithuania, upholding the principle of freedom of religion and acknowledging the natural right of parents to provide their children with religious education, shall create the same conditions for teaching the Catholic religion in all State and municipal schools of general education as for teaching other curriculum subjects.

2. At the request of parents or guardians State or municipal pre-school educational establishments shall be provided with conditions for Catholic education.

3. All educational establishments and study institutions shall guarantee respect for religious convictions, symbols and values.

Article 2

1. Holding in respect freedom of conscience, everybody shall have a guaranteed right to choose freely classes in religion or ethics as subject for required moral education. Such a choice shall not be ground for discrimination.

2. For students attending school up to the age indicated in the legal acts of the Republic of Lithuania the right to choose classes in religion or ethics shall be reserved to their parents or guardians. Students who have reached the age indicated in the legal acts of the Republic of Lithuania shall have the right to decide independently regarding religious education.

3. Students under the guardianship of the State or municipality shall be guaranteed the right to study the Catholic religion, provided that Catholicism is the faith professed by their families or relatives.

Article 3

1. The qualifying certificate for teaching the Catholic religion shall be granted in accordance with the procedure prescribed by the legal acts of the Republic of Lithuania with due regard to the norms of the Conference of Lithuanian Bishops.

2. Teachers of the Catholic religion must have the written authorisation (*missio canonica*) of the local Bishop. Such authorisation constitutes an indispensable part of the qualification requirements for the profession. From the moment when the authorisation is withdrawn, a teacher shall lose the right to teach the Catholic religion. The procedure for the notification of the withdrawal of the authorisation shall be established by a separate agreement between the authorised institution of the Republic of Lithuania and the Conference of Lithuanian Bishops.

3. Teachers of religion in State or municipal schools have the same rights and duties as teachers of other subjects.

Article 4

1. In educational establishments where the Catholic religion is taught as a subject of moral training, teachers and students of the Catholic religion shall enjoy the same opportunities as teachers and students of other subjects as regards the development of extra-curricular activities, using the school premises and resources.

2. Appreciating the contribution of the Catholic Church to the education of youth, the Republic of Lithuania shall support the activities of Catholic youth organisations, providing said organisations with the same possibilities to use premises and resources of the State or municipal educational institutions as other public youth organisations registered in accordance with the procedure prescribed by the legal acts of the Republic of Lithuania.

Article 5

The Catholic Church may organise courses and engage in spiritual-religious education in universities and other establishments of higher education in agreement with the administration of these institutions.

Article 6

1. The preparation of programmes for teaching the Catholic religion, textbooks and other didactical materials for institutions of education shall be organised by the Conference of Lithuanian Bishops, in co-operation with the competent institution of the Republic of Lithuania. The prepared textbooks shall be approved for use by the Conference of Lithuanian Bishops and by the competent institution of the Republic of Lithuania.

2. The preparation and printing of textbooks on the Catholic religion shall be financed in accordance with the general procedure established by the competent institution of the Republic of Lithuania, in co-operation with the Conference of Lithuanian Bishops.

Article 7

1. Each within its competence, the authorised institutions of the Contracting Parties shall ensure that the contents and methods of teaching the

Catholic religion comply with the requirements established by the Catholic Church and the Republic of Lithuania.

2. Professional qualifications of teachers of the Catholic religion shall be assessed and their work shall be supervised in accordance with the procedure prescribed by the legal acts of the Republic of Lithuania with the joint participation of the representatives of the Conference of Lithuanian Bishops.

Article 8

The Catholic Church shall have the right to establish educational establishments of various types and levels or to be among the founders of such establishments. Such institutions shall be established upon receiving written authorisation of the competent authority of the Catholic Church and pursuant to the laws of the Republic of Lithuania. Education in such institutions shall be conducted according to Catholic doctrine, while subjects of general education shall be taught according to the programme approved by the competent institution of the Republic of Lithuania.

Article 9

1. State or municipal educational institutions established together with the Catholic Church, as well as programmes providing education of established public standards within non-State and non-municipal Catholic educational institutions, shall be financed by the budgetary funds allotted thereto pursuant to the procedure prescribed by the Government of the Republic of Lithuania or its authorised institution to the same degree as State or municipal institutions of a relevant type or level.

2. Supplementary programmes of non-State Catholic educational institutions shall be financed by the founding institution.

Article 10

1. The Contracting Parties shall mutually recognise diplomas and academic qualifications in education at the University level.

2. The authorised institutions of the Contracting Parties shall exchange information on the recognition of qualifications.

3. The Republic of Lithuania shall recognise diplomas and académie qualifications granted by the Faculty of Theology which had been in opération within the Inter-diocesan Seminary in Kaunas in 1940-1991.

4. In providing subsidies for State post-secondary schools (including Universities), the Republic of Lithuania shall also grant subsidies to schools preparing teachers of Catholic religion, as well as to public institutions of post-secondary éducation, including those wherein faculties of Catholic theology, religious study centres and departments are established.

Article 11

1. The compétent authority of the Church may establish diocesan and inter-diocesan seminaries for the spiritual and intellectual préparation of candidates for the priesthood. Diplomas of higher éducation granted by the seminaries shall be recognised in the Republic of Lithuania, provided that the level of studies meets the qualification requirements set for higher éducation.

2. Seminary professors and students shall have the same rights and duties as professors and students from other educational institutions of an équivalent level.

3. The Republic of Lithuania shall *pro vide* support to the Catholic seminaries. The amount shall be fixed by a separate agreement between the compétent institution of the Republic of Lithuania and the Conference of Lithuanian Bishops.

Artide 12

1. Having regard to the right of its **CITIZENS** to freedom of information, the Catholic Church shall have access to public mass media. Catholic radio and television programmes shall be broadcast pursuant to separate agreement between the Conference of Lithuanian Bishops and the authorised institution of the Republic of Lithuania.

2. The Catholic Church shall have the right to establish and possess its own media network in conformity with Canon Law and the legai acts of the Republic of Lithuania.

3. Honouring the principle of religious freedom, the Republic of Lithuania and the Catholic Church shall co-operate to guarantee respect for religious convictions and beliefs, ethical and religious values, religious symbols and sacred objects in the media and public life.

Article 13

1. The cultural and historical patrimony of the Catholic Church is an important part of the national heritage, therefore the Catholic Church and the Republic of Lithuania shall continue to co-operate to preserve this heritage.

2. The archives of the Catholic Church that were expropriated between 15 June 1940 and 11 March 1990 and which are currently being kept at the State Archives shall be left there for safekeeping. The authorised representatives of the Catholic Church shall have the right to free access, to investigate and to publish the material from these archives without charge.

3. The conditions for the administration and safekeeping of the aforementioned archives, as well as the procedure for the submission of information on the available documents shall be stipulated by a separate agreement between the Conference of Lithuanian Bishops and the authorised institution of the Republic of Lithuania.

4. The Conference of Lithuanian Bishops and the authorised institution of the Republic of Lithuania will establish a permanent bilateral commission to perform the following tasks:

— decide on the future status of the movable and immovable cultural treasures that were expropriated between 15 June 1940 and 11 March 1990, while having regard to their religious value;

— draw up lists of movable and immovable cultural treasures in order to receive full financing from the State for their conservation and restoration;

— draw up and update on a regular basis lists of movable and immovable cultural treasures in order to receive State support according to their priority.

5. The Catholic Church, desiring that its cultural heritage should continue to be available to the public, shall ensure that the interested persons are able to study and research it.

Article 14

Should any divergences arise in future concerning the interpretation or implementation of the present Agreement, the Contracting Parties will proceed by common accord to an amicable solution.

Article 15

This Agreement shall enter into force from the moment of reciprocal notification of the fulfilment by the Contracting Parties of the procedures necessary for its entrance into force.

Done in Vilnius on 5 May 2000 in two copies in English and Lithuanian, both texts being of equal force.

For the Holy See
83 ERWIN JOSEF ENDER

For the Republic of Lithuania
ALGIRDAS SAUDARGAS

ŠVENTOJO SOSTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUTARTIS
DĖL BENDRADARBIAVIMO ŠVIETIMO IR KULTŪROS SRITYJE

Šventasis Sostas ir Lietuvos Respublika (toliau vadinamos Susitariančiosiomis Šalimis);

siekdamos reglamentuoti santykius tarp Katalikų Bažnyčios ir Lietuvos Respublikos švietimo ir kultūros srityje;

Šventasis Sostas, vadovaudamasis Antrojo Vatikano Susirinkimo dokumentais, ypač *Gravissimum educationis* deklaracija, taip pat Kanonų teisės normomis, ir Lietuvos Respublika, vadovaudamasi savo Konstitucija;

remdamosi tarptautinės bendrijos pripažintu ir skelbiamu sąžinės ir religijos laisvės principu;

atsižvelgdamos į svarbų moralinį, kultūrinį ir istorinį Katalikų Bažnyčios indėlį į Tautos gyvenimą;

konstatuodamos, kad Lietuvoje katalikai sudaro gausiausią bendriją iš valstybės pripažintų tradicinių religinių bendrijų Lietuvoje;

susitarė:

1 straipsnis

1. Lietuvos Respublika, vadovaudamasi religijos laisvės principu ir pripažindama prigimtinę tėvų teisę suteikti vaikams religinį auklėjimą, visose valstybinėse ir savivaldybių bendrojo lavinimo įstaigose katalikų tikybos mokymui sudaro tokias pat sąlygas kaip ir kitų mokomųjų dalykų mokymui.

2. Valstybinėse arba savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigose tėvų ar globėjų pageidavimu sudaromos sąlygos katalikiškam ugdymui.

3. Pagarbą religiniams įsitikinimams, simboliams ir vertybėms privalu užtikrinti visose švietimo ir studijų institucijose.

2 straipsnis

1. Gerbiant sąžinės laisvę, kiekvienam garantuojama teisė laisvai pasirinkti tikybos ar etikos kursą kaip privalomo dorinio ugdymo dalyką. Toks pasirinkimas neturi būti pagrindas diskriminacijai.

2. Lankančių mokyklą moksleivių iki Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyto amžiaus teisė rinktis tikybos ar etikos kursą priklauso jų tėvams ar globėjams. Moksleiviai, sulaukę Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyto amžiaus, turi teisę savarankiškai apsispręsti dėl tikybos mokymosi.

3. Valstybės ar savivaldybių globojamiems moksleiviams užtikrinama teisė mokytis katalikų tikybos, jei katalikybė yra jų šeimoje ar giminėje išpažįstama religija.

3 straipsnis

1. Katalikų tikybos mokytojo kvalifikacija suteikiama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, atsižvelgiant į Lietuvos Vyskupų Konferencijos nustatytas normas.

2. Katalikų tikybos mokytojai privalo turėti raštišką vietinio vyskupo siuntimą (*missio canonica*) mokytis tikybos. Šis siuntimas yra būtina tikybos mokytojo kvalifikacinių reikalavimų dalis. Nuo siuntimo panaikinimo momento mokytojas praranda teisę mokytis katalikų tikybos. Informavimo apie siuntimo netekimą procedūrą Lietuvos Respublikos įgaliota institucija ir Lietuvos Vyskupų Konferencija nustato atskiru susitarimu.

3. Katalikų tikybos mokytojai valstybinėse arba savivaldybių mokyklose turi tokias pačias teisės ir pareigas, kaip ir kitų dalykų mokytojai.

4 straipsnis

1. Švietimo įstaigose, kur mokoma katalikų tikybos kaip dorinio ugdymo dalyko, katalikų tikybos mokytojams ir moksleiviams suteikiamos tokios pat galimybės kaip ir kitiems mokomųjų dalykų mokytojams ir moksleiviams vystyti užklausinę veiklą, naudojantis šių įstaigų patalpomis ir ištekliais.

2. Lietuvos Respublika, vertindama Katalikų Bažnyčios indėlį į jaunimo ugdymą, remia katalikiškų jaunimo organizacijų veiklą, suteikdama vienodas galimybes, kaip ir kitoms Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotoms jaunimo visuomeninėms organizacijoms, naudotis valstybinių arba savivaldybių švietimo įstaigų patalpomis ir ištekliais.

5 straipsnis

Pagal susitarimą su mokymo institucijos vadovybe, Katalikų Bažnyčia gali organizuoti kursus ir užsiimti dvasiniu-religiniu lavinimu universitetuose ir kitose aukštojo mokslo institucijose.

6 straipsnis

1. Katalikų tikybos mokymo programų, vadovėlių ir kitos didaktinės medžiagos švietimo įstaigoms rengimą organizuoja Lietuvos Vyskupų Konferencija, bendradarbiaudama su Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija. Parengtus vadovėlius tvirtina vartojimui Lietuvos Vyskupų Konferencija ir Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

2. Katalikų tikybos vadovėlių rengimas ir leidyba finansuojami pagal bendrą Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos nustatytą tvarką, bendradarbiaujant su Lietuvos Vyskupų Konferencija.

7 straipsnis

1. Susitariančiųjų Šalių įgalios institucijos pagal savo kompetenciją užtikrina, kad katalikų tikybos mokymo turinys ir metodai atitiktų Katalikų Bažnyčios ir Lietuvos Respublikos nustatytus reikalavimus.

2. Katalikų tikybos mokytojo atestacija ir darbo priežiūra vykdoma Lietuvos Respublikos teisės aktu nustatyta tvarka, kartu dalyvaujant Lietuvos Vyskupų Konferencijos atstovams.

8 straipsnis

Katalikų Bažnyčia turi teisę steigti įvairių tipų ir pakopų švietimo įstaigas ar būti viena iš jų steigėjų. Tokios institucijos kuriamos gavus raštišką kompetentingos Katalikų Bažnyčios vadovybės leidimą ir remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais. Šiose institucijose ugdoma pagal katalikišką doktriną, o bendrojo lavinimo dalykų mokoma pagal Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos patvirtintą programą.

9 straipsnis

1. Valstybinėms ar savivaldybių švietimo įstaigoms, įsteigtoms kartu su Katalikų Bažnyčia, ir nevalstybinių bei nesavivaldybių katalikiškų švietimo įstaigų valstybinio standarto išsilavinimą suteikiančioms programoms finansuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgalios institucijos nustatyta tvarka atitinkamai skiriamos biudžeto lėšos tiek, kiek to paties tipo ar pakopos valstybės ar savivaldybių švietimo įstaigoms.

2. Nevalstybinių katalikiškų švietimo įstaigų papildomas programas finansuoja steigėjas.

10 straipsnis

1. Susitariančiosios Šalys pripažįsta viena kitos aukštojo mokslo sistemų diplomus ir kvalifikacinius laipsnius.

2. Įgalios Susitariančiųjų Šalių institucijos keičiasi informacija kvalifikacijų pripažinimo srityje.

3. Lietuvos Respublika pripažįsta Teologijos fakulteto, veikusio 1940-1991 metais Kauno Tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje, išduotus diplomus ir suteiktus kvalifikacinius laipsnius.

4. Lietuvos Respublika, skirdama subsidijas valstybinėms aukštesniosioms ir aukštosioms mokykloms (įskaitant universitetus), skiria jas ir toms, kurios rengia katalikų tikybos mokytojus, taip pat valstybinėms aukštosioms mokykloms, kuriose yra išikūrę katalikų teologijos fakultetai, religijos studijų centrai ar katedros.

11 straipsnis

1. Kompetentinga Katalikų Bažnyčios vadovybė gali įkurti diecezines ir tarpdiecezines seminarias dvasiniam bei intelektualiniam kandidatų paruošimui kunigystei. Seminarijų suteikiami aukštojo mokslo diplomai pripažįstami Lietuvoje, jei studijų lygis atitinka nustatytus aukštojo mokslo kvalifikacinius reikalavimus.

2. Seminarijų dėstytojai ir studentai turi tokias pačias teises ir pareigas, kaip ir kitų atitinkamos pakopos švietimo institucijų dėstytojai ir studentai.

3. Lietuvos Respublika remia katalikiškas seminarias. Konkretus paramos dydis nustatomas atskiru Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos susitarimu.

12 straipsnis

1. Remdamasi piliečių teise į informacijos laisvę, Katalikų Bažnyčia turi teisę naudotis visuomeninėmis žiniasklaidos priemonėmis. Katalikiškos radijo ir televizijos programos transliuojamos pagal atskirą Lietuvos Vyskupų Konferencijos ir Lietuvos Respublikos įgaliotos institucijos susitarimą.

2. Katalikų Bažnyčia, remdamasi Kanonų teise ir Lietuvos Respublikos teisės aktais, turi teisę steigti ir valdyti savo žiniasklaidos priemonių tinklą.

3. Gerbdamos religijos laisvės principą, Lietuvos Respublika ir Katalikų Bažnyčia bendradarbiauja, siekdamos žiniasklaidoje ir viešame gyvenime užtikrinti pagarbą religiniams įsitikinimams ir nuostatoms, taip pat etinėms bei religinėms vertybėms, religiniams simboliams bei sakraliniams objektams.

13 straipsnis

1. Kultūrinis ir istorinis Katalikų Bažnyčios palikimas yra svarbi nacionalinio paveldo dalis, todėl Katalikų Bažnyčia ir Lietuvos Respublika ir toliau bendradarbiaus, kad išsaugotų šį paveldą.

2. Katalikų Bažnyčios archyvai, kurie buvo neteisėtai nusavinti laikotarpiu tarp 1940 metų birželio 15 dienos iki 1990 metų kovo 11 dienos, esantys valstybei priklausančiuose archyvuose, paliekami dabartinėse jų saugojimo vietose. Katalikų Bažnyčios įgaliotiems atstovams suteikiama teisė laisvai naudotis, tyrinėti ir skelbti šių archyvų medžiagą nemokamai.

3. Minėtų archyvų tvarkymo ir saugojimo sąlygas bei informacijos apie turimus dokumentus pateikimo tvarką apibrėžia atskira sutartis tarp Lietuvos Vyskupų Konferencijos ir Lietuvos Respublikos įgaliotos institucijos.

4. Lietuvos Vyskupų Konferencija ir Lietuvos Respublikos įgaliota institucija sudarys dvišalę nuolatinę komisiją, kuri:

- nustatys Katalikų Bažnyčios kilnojamų ir nekilnojamų kultūros vertybių, neteisėtai nusavintų nuo 1940 m. birželio 15 d. iki 1990 m. kovo 11 d., ateities statusą, atsižvelgiant į jų religinę vertę;
- parengs kilnojamų ir nekilnojamų kultūros vertybių sąrašus pilnam jų konservavimo ir restauravimo darbų valstybės finansavimui gauti;
- parengs ir periodiškai patikslins kilnojamų ir nekilnojamų kultūros vertybių sąrašus prioritetine tvarka valstybės paramai gauti.

5. Katalikų Bažnyčia, siekdama, kad jos kultūros paveldas ir toliau būtų prieinamas visuomenei, užtikrina suinteresuotiems asmenims galimybę domėtis juo ir jį tyrinėti.

14 straipsnis

Ateityje kilus nesutarimams, aiškinant ar vykdant šią Sutartį, Susitariančiosios Šalys bendrai spręs juos, siekdamos draugiško sutarimo.

15 straipsnis

Ši Sutartis įsigalios nuo to momento, kai Susitariančiosios Šalys praneš viena kitai apie procedūrą, reikalingą jos įsigaliojimui, atlikimą.

Sudaryta Vilniuje 2000 m. gegužės 5 d. dviem egzemplioriais anglų ir lietuvių kalbomis. Abu tekstai turi vienodą galią.

Šventojo Sosto vardu
ERWIN JOSEF ENDER

Lietuvos Respublikos vardu
ALGIRDAS SAUDARGAS

Conventione inter Apostolicam Sedem et Lituaniae Rem Publicam rata habita, die XVI mensis Septembris anno MM ratihabitionis instrumenta accepta et reddita mutuo fuerunt in civitate Vaticana; a quo die Conventio vigere coepit ad normam articuli XV eiusdem Pactionis.

CONVENTIO

INTER SANCTAM SEDEM ET LITUANIAE REM PUBLICAM
DE IURIDICALIBUS RATIONIBUS QUAE RESPICIUNT INTER
CATHOLICAM ECCLESIAM ET CIVITATEM NECESSITUDINES

AGREEMENT

BETWEEN THE HOLY SEE AND THE REPUBLIC OF LITHUANIA
CONCERNING JURIDICAL ASPECTS OF THE RELATIONS
BETWEEN THE CATHOLIC CHURCH AND THE STATE

The Holy See and the Republic of Lithuania,
with the aim of establishing a juridical framework for the relations between the Catholic Church and the Republic of Lithuania;

the Holy See, acting on the basis of the documents of the Second Vatican Council and the norms of Canon Law and the Republic of Lithuania, acting on the basis of the provisions of the Constitution of the Republic of Lithuania;

having regard to a special role of the Catholic Church, especially in strengthening the moral values of the Lithuanian nation, as well as its historical and current contribution to the social, cultural and educational spheres;

acknowledging that the majority of the citizens of the Republic of Lithuania profess the Catholic Religion;

adhering to the principle of religious freedom, enshrined in international juridical instruments;

have agreed on the following: